

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Zbigniew Puskarski (uzasadnienie)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **K. N.**

skazanego za czyn z art. 62 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu
narkomanii i inne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

na posiedzeniu w dniu 30 grudnia 2024 r.

kasacji Prokuratora Generalnego wniesionej na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 3 września 2024 r., sygn. akt XVII Ka 620/24,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Złotowie

z dnia 12 marca 2024 r., sygn. akt II K 293/22

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu
w Poznaniu.**

Zbigniew Puskarski

Wiesław Kozielowicz

Małgorzata Wąsek-Wiaderek

UZASADNIENIE

K. N. został oskarżony o to, że:

1. w dniu 24 listopada 2021 r. w Z. , woj. [...], wbrew przepisom ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii posiadał znaczną ilość środków odurzających w postaci amfetaminy o wadze 144,61 grama netto, tj. o czyn z art. 62 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;

2. w dniu 24 listopada 2021 r. w Z. naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że kierował samochodem marki T. o nr rej. [...]. , znajdując się pod wpływem środka psychotropowego w postaci amfetaminy w stężeniu 117 ng/ml, wskazującym oddziaływanie na ośrodkowy układ nerwowy jak alkohol w stężeniu powyżej 0,5 promila, tj. o czyn z art. 178a § 1 k.k.;

3. w dniu 5 grudnia 2021 r. w Z. naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że kierował samochodem marki T. o nr rej. [...]. , znajdując się pod wpływem środka psychotropowego w postaci amfetaminy w stężeniu 73 ng/ml, wskazującym oddziaływanie na ośrodkowy układ nerwowy jak alkohol w stężeniu powyżej 0,5 promila, tj. o czyn z art. 178a § 1 k.k.;

4. w okresie od stycznia 2021 r. do września 2021 r. w Z. , działając z góry powziętym zamiarem w krótkich odstępach czasu i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej sprzedał co najmniej 90 razy F. J. po co najmniej 1 gramie amfetaminy za łączną kwotę 2700 zł, tj. o czyn z art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k.;

5. w okresie od 13 listopada 2021 r. do grudnia 2021 r. w A. i w P.1, woj. [...], działając z góry powziętym zamiarem, w krótkich odstępach czasu i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej sprzedał dwukrotnie K. M. łącznie 10 gramów amfetaminy za łączną kwotę 240 zł, tj. o czyn z art. 59 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k.;

6. w dniu 20 września 2021 r. w Z. , działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej sprzedał K. C. 1 gram marihuany za kwotę 55 zł, tj. o czyn z art. 59 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;

7. w okresie od lipca 2021 r. do listopada 2021 r. w Ś., działając z góry powziętym zamiarem, w krótkich odstępach czasu i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej sprzedał czterokrotnie M. P. łącznie 8 gramów amfetaminy za łączną kwotę 240 zł, tj. o czyn z art. 59 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k.;

8. w okresie od października 2021 r. do listopada 2021 r. w P.2. i w Z. , woj. [...], działając z góry powziętym zamiarem, w krótkich odstępach czasu i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej sprzedał czterokrotnie D. S. łącznie 4 gramy marihuany łącznie za kwotę 200 zł, tj. o czyn z art. 59 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k.;

9. w okresie od sierpnia 2021 r. do grudnia 2021 r. w Z. , działając z góry powziętym zamiarem, w krótkich odstępach czasu i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej sprzedał trzykrotnie A. S. łącznie 3 gramy amfetaminy łącznie za kwotę 51 zł, tj. o czyn z art. 59 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k.;

10. w okresie od września 2021 r. do listopada 2021 r. w Ś., działając z góry powziętym zamiarem, w krótkich odstępach czasu i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej sprzedał czterokrotnie M. S. łącznie dwa gramy marihuany łącznie za kwotę 120 zł, tj. o czyn z art. 59 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k.;

11. w okresie od września 2021 r. do listopada 2021 r. w Z.1. i w Z. , woj. [...], działając z góry powziętym zamiarem, w krótkich odstępach czasu i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej sprzedał czterokrotnie Ł. C. łącznie 4 gramy marihuany łącznie za kwotę 200 zł, tj. o czyn z art. 59 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k.;

12. we wrześniu 2021 r. w Z. , działając z góry powziętym zamiarem, w krótkich odstępach czasu i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej sprzedał trzykrotnie M. K. łącznie trzy gramy marihuany łącznie za kwotę 90 zł, tj. o czyn z art. 59 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k.;

K.

14. w okresie od 16 października 2021 r. do 17 listopada 2021 r. w Z. , działając z góry powziętym zamiarem, w krótkich odstępach czasu i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej sprzedał czterokrotnie V. M. łącznie 4 gramy amfetaminy łącznie za kwotę 120 zł, tj. o czyn z art. 59 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Z. wyrokiem z dnia 12 marca 2024 r., sygn. akt II K 293/22, uznał oskarżonego K. N. za winnego:

- czynu opisanego w punkcie 1 części wstępnej wyroku i za to wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności (pkt I wyroku),

- czynów opisanych w punkcie 2 i 3 części wstępnej wyroku, z tym ustaleniem, że czyny te stanowią ciąg przestępstw określony w art. 91 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności (pkt II);

- czynów opisanych w punkcie 4 i 13 części wstępnej wyroku, z tym ustaleniem, że czyny te stanowią ciąg przestępstw określony w art. 91 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności (pkt III);

- czynów opisanych w punktach 5 oraz w punktach od 7 do 12 i w punkcie 14 części wstępnej wyroku, z tym ustaleniem, że czyny te stanowią wypadek mniejszej wagi oraz stanowią ciąg przestępstw określony w art. 91 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności (pkt IV);

- czynu opisanego w punkcie 6 części wstępnej wyroku i za to wymierzył mu karę miesiąca pozbawienia wolności (pkt V).

Nadto:

- podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 2 k.k. w miejsce kar jednostkowych orzeczonych w punktach I, II, III, IV i V wymierzył oskarżonemu karę łączną 3 lat pozbawienia wolności (pkt VI),

- na podstawie art. 42 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 5 lat i na podstawie art. 63 § 4 k.k. na poczet tego środka karnego zaliczył okres zatrzymania prawa jazdy oskarżonego od dnia 24 listopada 2021 r. (pkt VII),

- na podstawie art. 43a § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości 5000 zł (pkt VIII),

- na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego przepadek na rzecz Skarbu Państwa równowartości korzyści majątkowej uzyskanej z przestępstw w kwocie 4 516 zł (pkt IX),

- na podstawie art. 70 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 44 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego przepadek na rzecz Skarbu Państwa opisanych dowodów rzeczowych, zarządzając ich zniszczenie (pkt X),

- na podstawie art. 70 ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii orzekł wobec oskarżonego obowiązek uiszczenia nawiązki poprzez zapłatę kwoty 5000 zł na rzecz Stowarzyszenia M. - Poradnik Profilaktyki Leczenia i Terapii Uzależnień z siedzibą w P. na cele zapobiegania i zwalczania narkomanii (pkt XI),

- na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet kary łącznej orzeczonej w punkcie VI wyroku zaliczył oskarżonemu okres jego rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 24 listopada 2021 r. godz. 18:30 do dnia 25 listopada 2021 r. godz. 11:10, od dnia 2 grudnia 2021 r. godz. 0:25 do dnia 2 grudnia 2021 r. godz. 3:45 oraz od dnia 5 grudnia 2021 r. godz. 15:45 do dnia 5 grudnia 2021 r. godz. 19:20 (pkt XII),

- na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego z obowiązku uiszczenia na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych w całości.

Apelację od tego wyroku, zaskarżając go w całości, złożył obrońca oskarżonego K. N. Odstępując, bowiem nie wymaga tego wyjaśnienie powodów wyroku wydanego przez Sąd Najwyższy, od szczegółowego przytoczenia zarzutów

podniesionych w apelacji, należy wskazać, że obrońca twierdził, iż zaistniało naruszenie prawa procesowego mające wpływ na jego treść, a mianowicie art. 174 k.p.k. polegające na dokonaniu przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych sprzecznych z wyjaśnieniami oskarżonego i z zeznaniami świadków, co stanowi zastąpienie tego rodzaju dowodów treścią notatek policyjnych i co doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, nadto naruszenie art. 7 k.p.k. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, a konsekwencją tych uchybień było skazanie oskarżonego.

Podnosząc powyższe, obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego w całości, ewentualnie uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 3 września 2024 r., sygn. akt XVII Ka 620/24, zmienił zaskarżony wyrok: w pkt IV i V w ten sposób, że uznał, iż czyn przypisany w pkt V wchodzi w skład ciągu przestępstw wymienionego w pkt IV, i za ten ciąg na podstawie art. 59 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności; w pkt VI w ten sposób, że uchylił zawarte tam rozstrzygnięcie i na podstawie art. 85 § 1 k.k., art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 2 k.k. połączył orzeczoną powyżej oraz orzeczone w pkt I, II, III zaskarżonego wyroku kary i wymierzył oskarżonemu karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. W pozostałym zakresie utrzymał w mocy zaskarżony wyrok i zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe za postępowanie odwoławcze, w tym wymierzył mu opłatę za drugą instancję w kwocie 400 zł.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł Prokurator Generalny. Na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. zaskarżył wyrok w całości, na korzyść oskarżonego K.N., zarzucając „rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 434 § 1 k.p.k., poprzez przeprowadzenie nieprawidłowej, albowiem nieuwzględniającej reguł wynikających z bezpośredniego zakazu reformationis in peius, kontroli odwoławczej zaskarżonego orzeczenia i wydanie - w wyniku uwzględnienia apelacji wniesionej wyłącznie przez obrońcę oskarżonego K. N. na jego korzyść - wyroku o

charakterze reformatoryjnym, w istotny sposób pogarszającego sytuację procesową oskarżonego i obarczonego naruszeniem art. 434 § 1 k.p.k., poprzez orzeczenie wobec oskarżonego za przypisany mu ciąg przestępstw, obejmujący przestępstwo z art. 59 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ciąg przestępstw z art. 59 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k., kary jednostkowej roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności, podczas gdy rozstrzygnięcie to w istoty sposób zwiększa dolegliwość karną wynikającą z uprzedniego wymierzenia temu oskarżonemu przez Sąd I instancji za poszczególne przestępstwa, objęte przez Sąd ad quem klamrą ciągłości w rozumieniu art. 91 § 1 k.k., kar jednostkowych pozbawienia wolności, odpowiednio w wysokości miesiąca pozbawienia wolności i 8 miesięcy pozbawienia wolności, a które to uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wysokość orzeczonej wobec oskarżonego kary łącznej pozbawienia wolności, obejmującej także ukształtowaną w opisany wyżej wadliwy sposób karę jednostkową pozbawienia wolności”.

Podnosząc tak sformułowany zarzut Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co przy zastosowaniu art. 535 § 5 k.p.k. pozwoliło uwzględnić ją w całości na posiedzeniu bez udziału stron. Nie ulega bowiem wątpliwości, że wyrok w sprawie K. N. zapadł z rażącą i mającą istotny wpływ na jego treść obrazą przepisów prawa wskazanych w zarzucie kasacji.

Część motywacyjna kasacji jest obszerna i odnosi się nie tylko do nierespektowania przez Sąd odwoławczy zakazu *reformationis in peius*, ale też do kwestii związanych z instytucjami ciągu przestępstw i łączenia kar. Bezpośrednio z zarzutem kasacji związane są te jej fragmenty, w których m.in. wskazano, że:

- „zakaz orzekania na niekorzyść oskarżonego oznacza, iż w wypadku braku środka odwoławczego wniesionego na niekorzyść oskarżonego jego sytuacja w postępowaniu odwoławczym nie może ulec pogorszeniu w jakimkolwiek zakresie

- w tym również w sferze ustaleń faktycznych - powodujących lub tylko mogących powodować negatywne skutki w sytuacji prawnej oskarżonego”,

- „Sąd ad quem kształtując na nowo wymiar kary nie dostrzegł, że Sąd I instancji za przypisany K. N. występki z art. 59 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, popełniony w dniu 20 września 2021 r., wymierzył temu oskarżonemu karę miesiąca pozbawienia wolności (punkt V wyroku), natomiast za przypisany ciąg przestępstw z art. 59 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (punkt IV wyroku) - wymierzył K. N. karę 8 miesięcy pozbawienia wolności. Jednocześnie, co jest nader istotne, kontrola odwoławcza wyroku Sądu Rejonowego w Z. z dnia 12 marca 2024 r., sygn. akt II K 293/22, została zainicjowana wyłącznie środkiem odwoławczym wniesionym na korzyść oskarżonego przez jego obrońcę”,

- „w przedmiotowej sprawie, mając na uwadze kierunek zaskarżenia, nie było możliwe orzeczenie przez Sąd Okręgowy w Poznaniu za ustalony w sposób reformatoryjny i przypisany oskarżonemu ciąg przestępstw z art. 59 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (...) kary pozbawienia wolności w wysokości powyżej 9 miesięcy”,

- „w takiej zaś sytuacji wymierzenie K. N. kary roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności (punkt 1a wyroku Sądu odwoławczego) należy uznać za naruszenie zakazu reformationis in peius, o którym mowa w art. 434 § 1 k.p.k. (...), a uchybienie to miało charakter rażący i w sposób oczywisty wpłynęło na treść zaskarżonego kasacją wyroku”,

- wadliwie ukształtowana kara jednostkowa „została objęta węzłem kary łącznej (punkt 1b wyroku Sądu odwoławczego), co mogło, i jak się wydaje (...) miało wpływ na wysokość kary łącznej”.

Z przytoczonymi stwierdzeniami należy w pełni się zgodzić. Po wydaniu wyroku zaistniałe uchybienie dostrzegł zresztą Sąd drugiej instancji i w pisemnym uzasadnieniu wskazał, że „rozstrzygając w przedmiocie kary za ciąg przestępstw Sąd Okręgowy na skutek oczywistej omyłki powstałej w trakcie edycji wyroku wskazał, że wymierza oskarżonemu karę 1 (jednego) roku i 2 (dwóch) miesięcy pozbawienia

wolności, podczas gdy prawidłowo wymierzona sankcja powinna wynieść 9 (dziewięć) miesięcy pozbawienia wolności. Uchybienie to stało się podstawą do błędnego określenia wymiaru kary łącznej na etapie postępowania odwoławczego i winno zostać skorygowane w trybie kasacji”.

W tym stanie rzeczy w uwzględnieniu wniosku kasacji Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i sprawę K. N. przekazał Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, w trakcie którego będą respektowane mające zastosowanie przepisy prawa

[J.J.]

[a.ł]

Zbigniew Puskarski

Wiesław Kozielowicz

Małgorzata Wąsek-Wiaderek